

« zurück blättern vor »

CWYKIEL subst. m., ab 1551; auch *cwikiel*, *wykel*, *ćwikel*, *ćwikel*, *ćwykiel*. 1) ‘Schablone, Muster’ – ‘szablon, wzór’: 1567 BielSat C2v, SPXVI
o (1573) 1584 W.Post.W.2 143, L *Aryusz, iak iednę kwaterę fałszywie zakroił, wnet do niey kilkadziesiąt innych wykiłów przytósował.* o 1575
PapriPan Ce3v, SPXVI *Niech nie będzie zmyślona thu wászá postáwá / Nie przytáwiałycie wykiłow do Bożego práwá.* o [LBel.] 1670 PotWoj 111, SP17
Gdy nowe cwykle Osman w Polu obaczy: Naprzód każde zwykle Strażne toczyc Machiny: y [...] Strzelac na Kozakow. – SPXVI, L, SW (przen.). 2)
‘ein dreieckiges Stück Stoff, keilförmiger Zwickel’ – ‘materiał w kształcie trójkąta, klin’: 1578 Oczko 11, SPXVI *Lecz Fallopi [...] błoto z táką wodą ogniem lekkim wárząc / sukna cwykiel / to iest plát kliniáfty / w wodę wetknął.* o 1587 BielRozm 18, SPXVI *[krawiec] Kretą kryśła / rozmierza / strzyże wielkie cwykle / Iákoby który zoštał / welbie fie mu wikle.* o [LBel.]
1674 KochProzn 226, SP17 *Kto [...] w Tytuły swoje wikle, Kupne Grabstwá, z Niemiec Cwikle.* – SPXVI, L, SWIL, SW. o **Var:** *cwikiel* subst. m., [hapax]
1674 KochProzn 226, SP17; *cwykel* subst. m. – SWIL; *cwykiel* subst. m.,
1567 BielSat C2v, SPXVI o [LBel.] 1587 BielRozm 18, SPXVI – SPXVI, L,
SW (stp.); *ćwikel* subst. m. – SWIL; *ćwikel* subst. m. – SW (m.u.); *ćwykiel*
subst. m. – SW (stp.). o **Etym:** nhd. *Zwickel* subst. m., ‘dreieckiges oder rhombisches Einsatzstück an Kleidungsstücken zur Erweiterung; keilförmiges Stück’, GRI. o **Konk:** *klin* subst. m., bel. seit 1437, STP, zuerst geb. MĄCZ. o **Der:** *odcwyklować* v. pf., (1551) 1913 Wawel 413, SPXVI *Item do sklepu przybiłem zamek nowymi gwoźdźmi i skobl odcwyklował [lekcja wydawcy] i haki – 2 gr. o ćwikielek* subst. m., zuerst geb. SW, nur für Inh. 2.
❖ Inhalt 1 ist, wie im Beleg von 1573 noch sichtbar, eine Übertragung von Inhalt 2: ‘dreieckiges Stück Stoff’ → ‘Stoffmuster’ → ‘Muster’. Das Wort wurde weder von MĄCZYŃSKI noch von CNAPIUS aufgenommen und hat sich in der Schriftsprache nicht gehalten, ist jedoch als ‘keilförmiger Zwickel’ im 19. Jh. aus den Mundarten belegt (SGP KARŁOWICZ).

« zurück blättern vor »